

TJUGOSJÄTTE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG C

Första läsningen: **Am 6:1a, 4-7** (*Ni som skrålar till harpa skall gå främst i fångtransporten*)

Profeten Amos fick på 700-talet f. Kr. befallning från Gud att profetera mot överklassen och kungahuset. Nordriket Israels huvudstad Samaria var byggd på en kulle och var nästan ointaglig. De arkeologiska fynden där vittnar om de rikas lyxliv och en stark militär närvaro (stall för krigshästar, elfenbensutsmyckningar, jfr v. 4). Amos levererar skarp kritik av sociala missförhållanden. Han förutser i v. 7 Samarias och Nordrikets undergång. Den kom som bekant genom assyrierna åren 722/721.

Andra läsningen: **1 Tim 6:11-16** (*Håll ditt uppdrag till vår herre Jesu Kristi ankomst*)

Timotheos har *avlagt den rätta bekännelsen inför många vittnen* (v. 12). Menas hans dop? Eller ämbetsvigning? Det jämförs med Jesu ord inför Pilatus (v. 13). Paulus syftar nog på att Timotheos har vågat att offentligt bekänna tron på Jesus med risk för sitt liv. De som gjorde så kallades i fornkyrkan för *bekännare (confessores)* och aktades högt.

Evangelium: **Luk 16:19-31** (*Du fick ut ditt goda medan du levde, liksom Lasaros sitt onda. Nu har han funnit tröst här, medan du plågas*)

Jesus sade en gång om pengar: *Använd den ohederlige mammon till att skaffa er vänner som tar emot er i evighetens hyddor när mammon lämnar er i sticket* (Luk 16:9). Den rike mannen kunde lätt ha gjort så. Dag ut och dag in låg den fattige tiggaren vid hans dörr. Lasaros är symbol för alla hjälplösa och sjuka. Från hans namn kommer ordet "lasarett", alltså sjukhus. Den rike vaknar i skärselden (jfr Matt 5:26; 18:34-35). Hur kunde han vara så hård när han levde? Gud krävde aldrig att han skulle ge de fattiga **all** sin lyx eller ens sluta festa. Den helige Hieronymus talar i sin kommentar direkt till den rike mannen: *Jag säger inte att du ska kasta bort din rikedom. Men det som du kastar bort – resterna från ditt bord – ge det som allmosa.* Men nej, inte ens smulorna unnade han Lasaros! Den rike – vi själva – borde veta bättre. Vi har Bibeln med *Mose och profeterna* (v. 29). Vad står det i Mose lag? *Om det finns någon fattig hos dig, en av dina landsmän, i någon av städerna i det land som Herren, din Gud vill ge dig, skall du inte vara hårdhärtad och hålla handen sluten för din fattige broder* (5 Mos 15:7). Vad säger profeterna? *Hör detta, ni som trampar på de fattiga och utrotar de svaga i landet. Jag vänder era fester i sorg och alla era sånger i klagan. Jag sänder sorg och låter slutet bli en bitter dag* (Am 8:4-10). Dagens liknelse visar att vi behöver varandra, rika som fattiga. Lasaros kommer

en gång att öppna himlens dörr för oss om vi hjälper honom nu på jorden. Den rike mannen var **utarmad och tom i sitt hjärta**. Hans frågande, stirrande blick möter oss i lågorna. Är han vår spegelbild?

MÅNDAGEN I 26 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Job 1:6-22** (*Herren gav, och Herren tog. Lovat vare Herrens namn*)

Jobs bok ger oss *teodicé-problemet*: Hur kan en allsmäktig och god Gud tillåta att det finns oskyldigt lidande? (*Katolska kyrkans katekes*, nr 309-314; jfr Ps 10:3 f, 14:1; 36; Vish 1:16-2:22; 12:12-14). Job var en man som gjorde allt rätt, han ägnade sig t.o.m. åt *förebyggande bot för andra* (1:5). Satan (namnet betyder Anklagaren eller Motståndaren) träder fram bland gudasönerna, d.v.s. änglarna. Han **letar fel** på människor. *Vad han har för avsikter vet vi ju* (2 Kor 2:11). Han kan dock inte göra något utan Guds medgivande (v. 12), och Gud är både vår försvarsadvokat och domare (Rom kap. 8). Jobs ödmjuka accepterande av sitt *Getsemane* visar att Satan hade fel (v. 9-11). Job är i grunden en **Kristusbild**.

Evangelium: **Luk 9:46-50** (*Den som är minst av er alla, han är stor*)

Varför denna maktkonflikt mellan lärjungarna (se även Luk 22:24 f)? Är de missnöjda med att Petrus fått en särställning (Matt 16:18 f)? Tycker de att Jesus är för svag som ledare ("han är som ett barn"; jfr v. 47-48)? Hur som helst: **Guds rike kommer** och det behövs nu en ministerlista, tycker lärjungarna. De observerar även att någon utanför deras "elitgrupp" har del av Jesu makt över demonerna. "Men är den där mannen *legitimerad*?" Vi förstår lärjungarnas frustration. Jesus skakar på huvudet och tänker bara på de *lidanden* som ska komma (Mark 10:39-40). En överraskande tolerant utsaga (v. 50; jfr Mark 9:39) avslutar Lukas långa version av Jesu verksamhet i Galileen (motsatsen sägs i Matt 12:30; Luk 11:23 om dem som *talat illa* om Jesus). Nu går vi mot Jerusalem. V. 50 låter som den romerske imperiebyggaren *Pompejus* (106-48) slogan i romerska inbördeskriget. Denne intog Judeen och Jerusalem och trängde in i templets Allraheligaste år 63 f. Kr och blev till slut mördad. Kanske Jesus anspelar på honom: *Pompejus miste livet till sist. Samma väg går jag*.

Vi tar emot det goda från Gud, skall vi då inte också ta emot det onda? (Job 2:10)

TISDAGEN I 26 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Job 3:1-3, 11-17, 20-23** (*Varför skulle den olycklige skåda ljuset?*)

Dödslängtan kan drabba den som råkat ut för ohanterlig förlust, kränkning eller sorg. Job säger: ”Jag vill inte leva” men menar: ”Jag vill inte leva *så här*”. Han behöver närvaro och uppmärksamhet. Inte döden. Läget kanske ändras så att han vill leva igen, det kan aldrig uteslutas. **Gud kan vända allt ont till gott**. Jobs vänner däremot var som Satan. Efter detta *letar de fel* på Job och vill förklara hans olycka. De är dårar.

Evangelium: **Luk 9:51-56** (*Jesus vände sina steg mot Jerusalem*)

Här börjar Jesu väg till Jerusalem och till lidandet. Jesus går med beslutsam min (det är ansiktet *hårt som flinta* i Jes 50:5-9 som vi ska tänka på) till den heliga staden där hans himmelfärd väntar (v. 51; Luk 24:50 f och Apg 1:9). Den blir hans *exodus* (Luk 9:31), hans uttåg ur världen. Därefter sprids kyrkan ut till alla folk.

Samaria var ingen ofarlig trakt för en jude på väg mot Jerusalem. Samarierna godtog inte templet i Jerusalem. Tvärtom hade de haft ett eget tempel på sitt berg Gerisim. Detta folk, i dag har det reducerats till ca 700 personer, accepterar bara Moseböckerna som helig skrift. Judarna ser dem som kättare. Men observera att Jesus sände sina budbärare också till dem. De ville dock inte ta emot juden Jesus.

Lärjungarnas vrede liknar profeten Elias vrede mot Baalsdyrkarna: de har fantasier om att *kalla ner eld från himlen* så som Elia gjorde (2 Kung 1:10 ff; Mal 3:1; 4:5; jfr Upp 11:5). Jesus stoppar dem (v. 55, ordagrant står det att han ”hotade” dem; jfr Luk 9:42). Vissa Lukashandskrifter har ett tillägg till v. 55, där Jesus säger ”Förstår ni inte vilken ande ni har (i er)? Människosonen har ju inte kommit för att förgöra människors liv utan för att rädda dem.” Vi ska inte förgöra någon men vi får försvara oss. Medan jag skriver detta förföljs kristna för sin tro. Jesus har visat oss **förlåtelsens väg** men lätt är den inte. Vi förstår apostlarnas frustration (v. 54). Jesus kallade dessa två ”åskans söner” (Mark 3:17). Kanske från denna stund?

Herren Sebaot skall på detta berg hålla gästabud för alla folk. (Jes 25:6)
--

ONSDAGEN I 26 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Job 9:1-12, 14-16** (*Hur skulle en människa kunna ha rätt mot Gud?*)

Jobs förlust av **allt** blir till en troskris. Han ser sig tvungen att bejaka Guds allmakt men förneka Guds rättvisa. Vi får mäktig poesi: stjärnbildernas orubbliga plats på himlavalvet i v. 8-10 avbildar rättvisan, att man kan lita på Gud. Men oförutsägbara vulkanutbrott och jordbävningar på jorden (v. 5-6) säger motsatsen. Vi är chanslösa inför Gud, kan aldrig få rätt mot honom.

Evangelium: **Luk 9:57-62** (*Jag skall följa dig vart du än går*)

Det var – och är – svårt för Jesus att hittahängivna, kompetenta medarbetare. Vissa inser inte hur hårt ett liv i hans efterföljelse kan bli – t.o.m. under djurens nivå (v. 58). Men så är Jesu krav också höga. Kallelsen i v. 61 låter som den i 1 Kung 19:20, men i det fallet verkade det gå bra att först ta avsked med familjen – men inte nu. Här erbjuds ett hemlöst vandrande liv, som om man inte hade familj att ta hänsyn till. I ett samhälle där familjeförpliktelser var helt fundamentala (Guds bud!) är Jesu ord i v. 60 kanske det mest upprörande han har sagt. De döda skulle begravas värdigt (Tob 4:3; 6:15; Syr 38:16-17). Jesus verkar torrt konstatera att det finns tillräckligt många ”döda” (likgiltiga inför Guds rike) som kan ordna med begravningar där hemma. Den som följer Jesus har hittat något som ska prioriteras över allt annat. Vi vet inte om den fader som nämns är döende eller redan död. Kanske handlar det helt egoistiskt om att vara med därhemma när arvet delas. Men Jesus säger: ”NEJ, KOM”. Det är som med den tidens plogarbete (v. 62). Plogen var liten och lätt. Ville man lyckas med fina raka fåror fick man från början vara fullt fokuserad: ena handen på plogen, andra handen dirigerar oxarna, och blicken på målet längst bort. Ja, så är det att verka för Guds rike. Det duger inte att se sig om, eller se tillbaka.

Om du närmar dig Herren för att tjäna honom, bered dig då för prövningar. (Syr 2:1)
--

TORSDAGEN 29 september:

ÄRKEÄNGLARNA S:T MIKAEL, S:T GABRIEL OCH S:T RAFAEL, fest

Ärkeänglarnas namn pekar alla mot den Skapare som de tjänar. De tre namnen betyder ”Vem är som Gud?”, ”Guds kraft” resp. ”Guds läkedom”. Från Bibeln vet vi att det finns sju sådana särskilt mäktiga änglar framför Gud (Upp 8:6), men Bibeln ger oss bara namnen på dessa tre.

I dagens första läsning (Dan 7:9-10, 13-14) står vi inför den storslagna scenen då Guds himmelska hov, hans myriader av änglar, sammanträder för att en gång för alla rädda gudsfolket från hedniska imperiers förtryck på jorden. *Människosonen* visar sig. Denne räddare har en viss likhet med ärkeängeln Mikael (se Dan 12:1) men är ingen ängel: Daniel ser honom som **en människa** och vi kristna inser att han är **JESUS**, *mäktigare än änglarna* (Hebr 1:4). Väljer man den alternativa läsningen ur Uppenbarelseboken (Upp 12:7-12a) möter vi däremot ärkeängeln Mikael som störtar Satan ner från himlen (jfr Luk 10:18) där han sedan urtiden försökt anklaga människor inför Gud (jfr Job kap. 1). Johannes berättar att djävulen nu rasar på jorden. Han syftade på den förföljelse av kyrkan som han såg kring sig. Det är tröstande ord: ”Skräms inte av det ni just nu upplever i romerska regimens källarhål. I den andliga världen sker raka motsatsen. Kristus segrar!” *Kvinnan som hade fött sin son* (v. 13) kan knappast vara någon annan än **jungfru Maria** som Johannes enligt traditionen tog hand om efter Jesu död (Joh 19:26-27). I denna vision är Maria dock symbol för *hela kyrkan som jagas av djävulen*. Ormen skulle enligt Guds ord i Paradiset för alltid sträva efter att hugga Evas avkomma i hälen (1 Mos 3:15). Men Maria (kyrkans urtyp), den ”nya Eva”, får *örnens vingar*, Guds särskilda beskydd liksom Israels barn fick under ökenvandringen (2 Mos 19:4; 5 Mos 32:11-12). Vår tro på *Marias upptagning till himlen* harmonierar med denna bild (*Katolska kyrkans katekes*, nr 966, 974). Skaror av änglar (”vingarna”) ledsagade henne alltid, även vid livets slut. Så ska de också ledsaga kyrkan, Kristi brud, till paradiset. Vi själva ska få se detta om vi fasthåller den tro på Jesus som aposteln Nathanael, *en sann israelit, en som är utan svek*, bekänner i dagens evangelieläsning (Joh 1:47-51). Är vi än på flykt, fattiga och hemlösa som en gång Gamla testamentets *Israel* (= patriarken Jakob) omges vi ändå av änglar, och Herren själv står där och säger: *Jag skall vara med dig och skydda dig vart du än går* (1 Mos 28:15).

Mikael beskrivs hos profeten Daniel (Dan 10:13, 21; 12:1) som en änglafurste, en beskyddare och hjälpare för Guds folk Israel. På Nya testamentets tid sågs han som den förste bland änglarna. Han bekämpar gudsfolkets fiender och är än idag kyrkans stora beskyddare mot alla onda andar som grasserar i världen för att störta våra själar i fördärvet. Mikaelns seger ska bli fullständig en gång, som vi hör i första läsningen (se ovan). Judarna tänkte att det var han som skulle inleda uppståndelsen med en basunstöt (och så menar nog även Paulus i 1 Thess 4:16). Judasbrevet (v. 9) bevarar minnet om en strid mellan honom och djävulen om Moses lik. Mikael är den katolska kyrkans stora, osynliga försvarare. Han anropas även för att bistå döende och för att man själv ska uppnå en god död. Så även för själarna i skärselden, för kyrkogårdar och mot blixtar och oväder. Mikael skyddar mot djävulens angrepp. Kända heliga platser förknippade med Mikael är vallfärdsorten *Sant'Angelo* på Monte Gargano i södra Italien, där

ärkeängeln ska ha visat sig 492, och det berömda klostret *Mont Saint-Michel*, byggt på en klippö vid Atlantkusten.

Gabriel är ängeln som hade det utomordentliga uppdraget att bebåda Jesu födelse, men även förelöparens, Johannes döparens födelse (Luk 1:19, 26). Som förberedelse för dessa händelser hjälpte han profeten Daniel att förstå de gåtfulla profetierna från Jeremias bok om Frälsarens ankomst (Dan 9:20 f). Gabriels möte med jungfru Maria, där den unga kvinnan på mänsklighetens vägnar säger ja till Gud och Ordet blir kött i henne, är vändpunkten i frälsningshistorien, *inget ögonblick sedan världens skapelse var mera avgörande*. Under Gabriels särskilda skydd står alla som på något sätt bär bud, brevbärarna och de som arbetar med medierna. Barnlösa makar ber till Gabriel.

Rafael spelar en viktig roll i *Tobits bok*. Vi lär där känna honom som läkedomens ängel och trogen ledsagare på en farlig resa. Så blev det Rafael som alla *resande*, inte minst utvandrare, anropar. Likadant apotekare och människor med *ögonsjukdomar* (Tobit botas från en ögonåkomma i Tob 11:7-14 med hjälp av ett läkemedel som Rafael hade kunskap om). Må han be för oss att även våra *hjärtans ögon* öppnas så att vi allt mer inser trons sanning.

Varje ängel överträffar allt vi kan förstå. så mycket mer Guds ärkeänglar. Går det att förnimma dem? Det går i alla fall att vara *medveten* om dem. Lev djupt förankrad i Bibeln och kyrkans lära, så får du erfara att du är omgiven av mäktiga och goda krafter. Gillar du höststormens sus i träden eller medvind på vägen? Tänk då på Guds änglar: på samma sätt ruskar de om världen och undanröjer hinder på din väg mot Gud. Tänk på deras styrka, tacka dem för deras hjälp, och prisa Gud i allt.

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, i underbar visdom gör du både änglar och människor till dina tjänare. Hör vår bön, och låt os här på jorden leva under änglarnas beskydd, så att vi en gång kan tillbe dig tillsammans med dem i himlen.

Särskilda läsningar på denna dag: Dan 7:9-10, 13-14 – alternativt Upp 12:7-12a – samt Joh 1:47-51

FREDAGEN I 26 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Job 38:1, 12-21, 40:36-38** (*Har du stigit ned till havets källor?*)

Den danske filosofen Sören Kierkegaard skrev att det är saligt att veta att *mot Gud har vi alltid orätt*. Vore vi klokare än Gud, då vilade världen verkligen inte i trygga händer! Se hur en rad enkla frågor från Gud sätter Job på plats (Job kap. 38-40). Han vet inte hur Gud tar hand om skapelsen, hur skulle han då kunna förstå Skaparen och hans planer (jfr Jes 55:8-9)? Job kan inte få rätt mot Gud – däri ligger hans salighet och trygghet, om han vill ta emot denna sanning.

Evangelium: **Luk 10:13-16** (*Den som avvisar mig, han avvisar honom som har sänt mig*)

Gamla testamentets profeter talade hårt mot de högmodiga utländska storstäderna Tyros och Sidon (Jes 23:8-12; Hes 28:1-23), men Jesus försäkrar att hade dessa två städer fått samma gåvor som han gett åt de galileiska städerna, då hade hedningarna där lagt aska på sina huvuden som tecken på bot (såsom vi gör på askonsdagen). Kafarnaum ska inte tro att bara för att Jesus verkat länge där kommer det att gå dem bättre vid domen (v. 15). Nej, de drabbas av *Babylons öde* (jfr Jes 14:12-15). Jesus talar här till människor som har fått mycket och som han därför väntar sig mycket av men som inte vill lyssna till honom. Även om det låter fördömande så syftar orden ännu till omvändelse. Men den måste i så fall komma NU. Så är det: det finns avgörande ögonblick då människor möter det kristna budskapet i klar form och måste säga ja eller nej i sina hjärtan. Den utmanande inbjudan fortsätter ju genom de lärjungar Jesus sänder ut (läsningen i går). *Kyrkans ämbetsbärare* är i dag de tydligaste exemplen på *utsända lärjungar*. Om jag föraktar eller förkastar de gåvor från Gud som de ger mig (förkunnelsen och sakramenten) anser jag mig klokare än Gud och drar en dom över mig.

Förslag till fredagsoffer: Tänka på synder som Gud har förlåtit dig och tacka honom.
--

LÖRDAGEN I 26 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Job 42:1-3, 5-6, 12-16** (*Nu har jag fått se dig med egna ögon*)

Under fem dagar har vi nu fått huvudpunkterna i Jobs bok. Den plågade mannen ville ställa Gud till svars för alla sina olyckor, men Gud lät honom inse att han inte kan förstå himlens vägar. Job utslungade inte sina bittra ord mot Gud utan valde att ödmjukt tuga. Bokens slut ger Job nya barn och därtill hans jordiska rikedom åter i dubbel form (jfr med Job 1:2-3). De vackra döttrarnas namn översätts i Bibel 2000 med "Lillduvan", "Kanelblomman" och "Sminkdosan". De jämförs med sina bröder, tvärtemot den tidens sed, vilket ska visa hur

tacksam Job är för dem. Jobs hustru som hånade hans trohet mot Gud (Job 2:9; jfr 19:17) hör vi inget om. Hon lärde sig nog också att tiga.

Evangelium: **Luk 10:17-24** (*Gläd er över att era namn är upptecknade i himlen*)

Det är bara Lukas som berättar för oss om lärjungarnas lyckliga återkomst och Satans snabba fall från himlen. Vi får här också ord som är typiska för Lukas: *glädje* och *helig Ande* (v. 21). Satans makt är bruten, även om den krossas helt först vid Kristi återkomst i härlighet (Upp 12:8). Det beskrivs som att hans position i himlen är avskaffad (vi ska tänka oss en domstolsliknande situation, där djävulen var åklagare och ständigt *letade fel* på människorna inför Gud, så som vi ser honom göra i Jobs bok, kap. 1). Hans stol är nu omkullkastad. ”Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud frikänner” (jfr Rom 8:31-34).

Demonutdrivningarna visar att gudsriket har brutit in. Nu kan inget hindra oss från att bygga upp en bättre värld enligt Guds sinne. Jesu glädje är kraftfull och äkta som ett barns. Den är ett *triumferande* som behagar Gud. Barn kan ta emot gudsriket bättre än vuxna (v. 21). De ser klarare, med öppnare ögon. Därför är de är minst lika kvalificerade som vuxna – ja, i grunden ännu mer än de – att ta emot **dopets sakrament**.

Gud, du har gjort himlen och jorden... Ingenting är omöjligt för dig. (Jer 32:17)
